

ПРОГНОЗУВАННЯ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

У статті досліджується процес прогнозування антикризового управління економікою в умовах децентралізації. В умовах реформування економіки та поширення кризових явищ надважливим завданням виступає можливість прогнозування ефективності запланованих дій. Найбільш проблемною в антикризовому управлінні є розробка ефективної прогнозованої моделі, яка б враховувала участь громадян в процесах ухвалення господарських рішень в умовах поширення кризових явищ. Одним з можливих рішень цієї проблеми є складання прогнозу ситуацій для виходу з кризи та дослідження територій за соціо-еколого-економічним станом. У ході дослідження використовувалися такі методи: дослідження явищ (предмета, об'єкта), поділу території України на частини за сукупністю показників; дослідження різних сторін територіального об'єкта; виявлення та аналіз взаємозв'язків між чинниками та результатами. На основі розробленого підходу та за результатами дослідження розроблено прогнозовану модель виявлення кризового стану територій в умовах децентралізації, яка враховує: наявність ресурсного і трудового потенціалу; соціальний, екологічний та економічний складники розвитку територій; коефіцієнт ризику настання криз; загальний коефіцієнт децентралізації. Визначено, що прогнозування та передбачення криз охоплює низку взаємопов'язаних етапів і може здійснюватися в рамках запобіжного регулювання та як один з етапів, що передує розробці програми. Доведено, що прогнозування щодо економічного, соціального та екологічного розвитку є засобом обґрунтування вибору (органами законодавчої та виконавчої влади, органами місцевого самоврядування) певної стратегії та прийняття конкретних рішень щодо регулювання соціально-економічних процесів. Причому при створенні прогнозів управління в умовах кризи, варто враховувати специфіку усіх регіонів країни. За допомогою дослідження та аналізу подій в реформуванні були розроблені етапи управлінських рішень при кризових ситуаціях в умовах децентралізації з використанням прогнозування. Проведені дослідження дозволили диференційовано підійти до застосування форсайт-методу в плануванні розвитку територіальних об'єднань.

Ключові слова: прогнозування, антикризове управління, кризовий стан територій, децентралізація, територіальні утворення, форсайт-метод.

ВСТУП

Починаючи з 1991 року розвиток України проходить в умовах невизначеності та кризових процесів. По-іншому відбувся підхід до реформування виконавчої влади в 2014 році, коли було закушено реформу децентралізації. Акцент поставлено на децентралізацію влади, як складової антикризового управління. У зв'язку з цим, участь громадян у розробці та впровадженні ефективної моделі процесу ухвалення господарських рішень стала надзвичайно важливою.

Постановка проблеми. Нові українські реалії спонукають до пошуку радикальних шляхів покращення існуючих моделей управлінської діяльності на територіях та в адміністративно-територіальних утвореннях. Довгоочікувана реформа місцевого самоврядування в Україні зіштовхнула людей з розумінням, що при передачі повноважень їм буде необхідно самим планувати майбутні доходи, витрати та управлінські дії. Прогнозовані моделі мають враховувати кризові прояви, що є майже постійними в українській економіці. У світі існує багато аналогів антикризового управління при реформуванні, але специфічні умови, що склалися в Україні історично, роблять ці підходи не дієвими.

Сучасні особливості управління економікою та пов'язані з цим труднощі зумовлюють необхідність вивчення підходів до прогнозування, його наслідків,

враховуючи реформу децентралізації. В цьому випадку ефективність антикризового управління буде можливою за рахунок розробки моделей для створення прогнозів [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних і методологічних аспектів антикризового управління, фінансової спроможності органів управління на місцях, оцінки фінансової самостійності територій та прояву кризи, регулюванню міжбюджетних відносин і фінансової політики, циклічності економічних криз присвячено ряд досліджень науковців, серед яких В. Б. Авер'янов [2], В. Є. Власюк [3], В. І. Борейко [4], В. Є. Корчинський [5], Л.О. Лігоненко [6], В. І. Мельник [7], Ч. Тібу [8], Й. Шумптер [9] та ін. Науковці аналізують симптоми кризи та заходи для зниження її негативних наслідків, концентрують свою увагу на оперативному виявленні ознак кризового стану та прогнозуванні для своєчасного її подолання.

В науковій літературі ця проблема піднімається та більш конкретно розглядається на рівні підприємств. В той час, як прогнозування кризових проявів та методи антикризового управління на рівні територіальних громад потребують більш детальних досліджень та часто залишаються поза увагою.

Мета статті (постановка завдання). Метою дослідження є розробка методу прогнозування у антикризовому управлінні територіями в умовах децентралізації. Для досягнення мети було поставлено

такі завдання: розробити етапи впровадження прогнозування в управлінські рішення при кризових ситуаціях в умовах децентралізації; запропонувати модель виявлення кризового стану територій в умовах децентралізації; обґрунтувати застосування форсайт-методу в плануванні розвитку територіальних об'єднань.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У нинішніх умовах затяжної кризи лише ефективне та продумане реформування економіки здатне привести до успіху. Саме децентралізація (тобто поділ країни на об'єднані територіальні громади) виступає найважливішою компонентою реформи. В Україні цей процес знаходиться на початковому етапі. Однією з найбільших проблем є те, що країна ще не має такого досвіду, а тому варто створювати ймовірні моделі, які б дали можливість отримувати прогнози для різних варіантів розвитку подій.

Загальновідомим є той факт, що настання криз є прогнозованим і неминучим явищем ринкової економіки, що засвідчує як теорія економічного розвитку, так і теорія циклів Й. Шумпетера [9].

Саме врахування вже відомих поглядів та побудова на їх основі нових підходів до прогнозування може призвести до економічного успіху в Україні. Вважаємо, що впровадження антикризових заходів в управління економікою повинно базуватися на певному комплексі процесів, прийомів та методів. Важливо підкреслити, що аналіз має проводитися як для об'єктів макро- так і мезорівня. Його метою є визначення поточної ситуації та прогнозування подальшого розвитку подій.

Відповідно до планів уряду впровадження децентралізації має призвести до покращення рівня господарювання, завдяки передаванню прав та повноважень від центральних до місцевих органів влади. В той же час реформа надає перспективи для розвитку на основі використання наявних ресурсів при вирішенні місцевих потреб. Глобальною метою реформи є виведення країни з кризи за рахунок активізації населення в регіонах. Отже, децентралізація – це процес перерозподілу функцій, повноважень, людей або речей між органами управління. Реформа має забезпечити стабільну й беззбиткову діяльність економічних суб'єктів у державі.

Саме тому, для ефективного планування економічного розвитку території варто застосувати метод прогнозування, який має містити накопичений у минулому досвід управління і поточні припущення відносно подальшого вигляду цього об'єкту. В результаті з'явиться прогнозована картина майбутнього, яку можна використовувати як основу для подальшого розвитку і включення складників планування. Прогнози в управлінні створюються на основі моделей розвитку керованого об'єкта. Для опрацювання результатів прогнозування звично використовувати методи моделювання, які служать для апробації економічних, соціальних та екологічних процесів. Пропонуємо поділ за етапами використання прогнозів в прийнятті антикризових управлінських

рішень в умовах децентралізації (таблиця 1).

Зазначимо, що комплекс методів і прийомів прогнозування визначають мету, час, специфічні умови прогнозу та його побудову. Цікаво, що різні методи можуть використовуватися в розробці відмінних між собою прогнозів. Причому для вирішення поставлених завдань і прийняття радикальних рішень значною проблемою може виступати кількість і якість наявної для прогнозу інформації.

Останнім часом методологія прогнозування поповнилась низкою ефективних методів стратегічного аналізу, новими інформаційними технологіями і програмами, а також технологічними продуктами. До них належать дві групи методів [10]:

- методи і моделі, які використовуються на стадії створення інформаційно-аналітичної бази аналізу і діагностики стану прогнозованих об'єктів і процесів;

- методи і моделі багатовимірних оцінок і багатофакторного прогнозування за даними взаємопов'язаних динамічних рядів.

В цілому, методи прогнозування є важливим доробком в управлінні. На сьогодні відносно новим для України є прогнозування соціо-еколого-економічного розвитку територіальних об'єднань. Саме тому, науковий підхід до державного планування є запорукою результативності. При впровадженні прогнозованих ситуацій планується підвищення соціально-економічного добробуту населення в країні.

Прогнози щодо економічного, соціального та екологічного розвитку є засобом обґрунтування вибору (органами законодавчої та виконавчої влади, органами місцевого самоврядування) певної стратегії та прийняття конкретних рішень щодо регулювання соціально-еколого-економічних процесів. Причому при створенні прогнозів управління в умовах кризи, варто враховувати специфіку кожного регіону країни.

Найпоширенішим прийомом аналізу є ідентифікація чинників, які впливають на досягнення цілей, закладених у проблему. Для прикладу розглянемо кризову ситуацію на рівні територіальної громади та пошук шляхів виходу з неї. Для цього потрібно визначити чинники, які можуть вплинути на кінцевий результат (наявність стратегії розвитку, відповідна ресурсна база, бюджетний потенціал, кваліфікований управлінський потенціал тощо). Аналіз динаміки зміни цих показників дає можливість визначити ступінь розвитку територіального об'єднання та запропонувати стратегії для виходу з кризи.

Для виявлення кризового стану територій в умовах децентралізації пропонується ввести коефіцієнт ризику, який характеризує відношення імовірнісної величини максимально можливого збитку (Z_{max}) до нормативного значення соціо-еколого-економічної складової територій (K_{0j}) [11, С. 403-406]. Коефіцієнт ризику розраховується за формулою:

$$K_r = \frac{Z_{max}}{K_{0j}} 100\% \quad (1)$$

Отримані значення коефіцієнта ризику пропонується оцінювати за шкалою:

до 10% – сприятливий стан (тобто найменший ризик);
від 10% до 30% – оптимальний стан;

від 31% до 69% – тривожний стан;
від 70% – кризовий стан (тобто найбільший ризик).

Таблиця 1

Етапи використання прогнозів в управлінських рішеннях при кризових ситуаціях в умовах децентралізації*

Етапи	Роль і місце прогнозу в прийнятті антикризових управлінських рішень в умовах децентралізації
Початковий	Проводиться дослідження методів реалізації мети управління, в т. ч. на місцях. Дає можливість уточнити загальну ціль та сформулювати завдання для її вирішення. Встановлюються чіткі критерії для досягнення мети, а саме перелік антикризових заходів з урахуванням децентралізації.
Пошуковий	Аналіз стану досліджуваної території на теперішній час та прогноз на майбутнє. Виявлення й оцінка схожих рис у розвитку об'єкта, що досліджується. Підбір інструментів для антикризового управління в умовах децентралізації.
Нормативний	Вивчення можливих методів реалізації поставлених цілей управління в умовах кризи. Ці підходи використовуються відповідно до методів антикризового управління з урахуванням нормативної бази. Створення нормативів для різного типу територіальних громад. Порівняння показників розвитку з нормативними.
Програмний	Дослідження впливу чинників на різних етапах досягнення мети антикризового управління. Формулювання гіпотези взаємного впливу різних чинників на об'єкт прогнозування в умовах проведення децентралізації. Планування термінів досягнення проміжних цілей у процесі досягнення головної.
Проектний	На основі досліджень розробляються плани для забезпечення цільової спрямованості концепцій, життєвого циклу проектів та якісних критеріїв оцінки розвитку територіальних громад. Результати проектного прогнозу використовуються для розробки інвестиційно-інноваційних і фінансових рішень.
Проміжний	Прогнози розвитку територій в умовах проведення децентралізації спрямовані на забезпечення, розробку, прийняття та реалізацію антикризових управлінських рішень (тактичних, оперативних та стратегічних).
Факторний	Сукупні прогнози розвитку економіки в умовах децентралізації формуються з урахуванням детермінованих, ймовірнісних взаємозв'язків чинників й об'єкта прогнозування. Специфічні умови визначають методи прогнозування і прийняття антикризового управлінського рішення в територіальних громадах.
Суб'єктний	Моделі прогнозування визначаються за допомогою математичних залежностей, а саме формалізовані, що дозволяють здійснювати прогнозування і прийняття рішення з використанням спеціальних програм чи у вигляді письмових чи усних текстів.

* Розроблено автором

Поряд з цим доречним є врахування загального коефіцієнта децентралізації при прийнятті рішень (K_d), який дозволяє оцінити ступінь децентралізації в конкретній системі управління. Він розраховується за формулою:

$$K_d = \frac{r_i}{R_i} 100\% \quad (2)$$

де r_i – число рішень, прийнятих на нижніх рівнях ієрархії за i -тий період;

R_i – загальна кількість рішень за i -тий період.

Шкала для визначення впливу розрахованого коефіцієнта децентралізації:

- 0,0–0,1 – мінімальний ступінь;
- 0,1–0,3 – незначний ступінь;
- 0,3–0,5 – середній ступінь;
- 0,5–0,8 – значний ступінь;
- 0,8–1,0 – високий ступінь.

Що ближчий коефіцієнт до одиниці, то вищий ступінь децентралізації. Але врахування тільки кількості рішень буде недостатнім, оскільки не враховується ступінь важливості рішень, прийнятих на нижчих рівнях управління та ступінь їх самостійності,

тому й визначення цього показника має загальний характер.

Надважливим є зведення розрахунків та проведення оцінки кризового стану території, що досліджується. В результаті проведених досліджень пропонується модель виявлення кризового стану територій в умовах децентралізації, що враховує наявність потенціалу (ресурсного, трудового), соціальну, екологічну та економічну складову розвитку територій, коефіцієнт ризику настання криз та загальний коефіцієнт децентралізації. В остаточному вигляді вона має вигляд:

$$N = E_s^y + d_i + K_r + K_d. \quad (3),$$

де E_s^y – норматив ефективності;

d_i – таксонометричний показник;

$K_{дец}$ – загальний коефіцієнт децентралізації при прийнятті рішень.

Даний підхід дозволяє акцентуючись на вихідних величинах, отримати достатньо ймовірне уявлення про основні тенденції подальших змін у часі. Розробка ефективної стратегії управлінням

антикризовими процесами в різних територіальних об'єднаннях вимагає комплексного підходу до вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем, які безпосередньо впливають та визначають їх стан та перспективи подальшого розвитку.

Одним з найефективніших видів прогнозування став форсайт, який широко застосовується в передових країнах у державному управлінні, а також при розробці стратегій, проектів і програм регіонального та місцевого самоврядування [12]. Форсайт розглядається у вигляді системи методів експертної оцінки довгострокових перспектив інноваційного розвитку, виявлення технологічних проривів, здатних найбільш позитивно впливати на економіку і суспільство [13].

Надважливим у ранньому розпізнаванні кризи є оцінка взаємозв'язку наявних проблем. Його характер може багато що сказати і про небезпеку кризи, і про її можливі наслідки на будь-якій території.

В якості вдосконалення стратегічного планування антикризового управління в умовах децентралізації пропонується модернізувати розробку стратегічних програм шляхом застосування форсайту, який поєднує наукове прогнозування з урахуванням трикутника «влада – бізнес – громада» й дієвого залучення так званих «стейкхолдерів», тобто так званих зацікавлених сторін [14].

Однозначно, що для управління соціо-еколого-економічною системою має проводитися ефективний моніторинг антикризового управління кризовими територіями. Сюди зараховуємо контролювання процесів розвитку та спостереження за критеріями антикризового управління певними органами, можливо, новоствореними. Цей контроль може виступати службою прогнозування кризових ситуацій. Та однозначно, що для такого прогнозу потрібний чіткий комплекс ознак і критеріїв розвитку кризових явищ, чітка розроблена методологія їхнього розрахунку та детальний аналіз.

В якості практичної реалізації визначених цілей і завдань використання форсайту є доречним та дозволяє відстежувати прогноз та здійснювати моніторинг у досягненні запланованих результатів. Підкреслюючи масштабне значення форсайту для антикризового управління економікою, його замовниками, як правило, можуть виступати уряд країни або територіальні громади, що надають підсумкову інформацію науковому і діловому співтовариству. Застосування форсайт-методу дозволить розробляти стратегічні програми та сценарії розвитку територіальних об'єднань, що дозволить формувати довгострокові прогнози, визначати пріоритетні напрямки та розробляти конкретні стратегії на основі вибору пріоритетів з метою прийняття оптимальних управлінських рішень для підвищення конкурентоспроможності за рахунок

урахування ресурсної витратності та економічної ефективності.

Прогнозування та передбачення криз охоплює низку взаємопов'язаних етапів і може здійснюватися в рамках запобіжного регулювання та як один з етапів, що передедує розробці програми (плану) [11, С. 406].

На нашу думку, антикризову стратегію доречно визначити як комплексний спосіб виходу із кризового стану або для запобігання прояву кризових явищ у певних соціально-економічних системах, завдяки впровадженню антикризових механізмів, інструментів та ресурсного потенціалу, на основі залучення планування та прогнозування, що дозволяє окреслити господарську ситуацію та розробити перспективні шляхи розвитку.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті, на основі проведеного дослідження, виділено етапи використання прогнозів в управлінських рішеннях при кризових ситуаціях в умовах децентралізації. На відміну від існуючих підходів, вони враховують позитивний ефект проведених антикризових дій. Він доводить, що врахування соціальних, екологічних та економічних параметрів суттєво впливає на результат та визначає напрям антикризових заходів.

Запропоновано показник виявлення кризового стану територій, який дає змогу проаналізувати соціо-еколого-економічний стан об'єданого територіального об'єкта. Ми ввели коефіцієнт ризику для виявлення кризового стану територій в умовах децентралізації та запропонували його градацію.

Автором запропонована модель виявлення кризового стану територій в умовах децентралізації, яка враховує потенціал території, соціальну, екологічну та економічну складові, коефіцієнт ризику настання криз та загальний коефіцієнт децентралізації. Використання запропонованої методики дозволить перспективно розвиватися на засадах сталості в умовах децентралізації.

Запропоновано застосування форсайту для вдосконалення стратегічного планування антикризового управління в умовах децентралізації. Ідеєю впровадження його є проведення наукове прогнозування з урахуванням трикутника «влада – бізнес – громада» та залучення «стейкхолдерів».

Дане дослідження може бути цікавим для багатьох країн світу, які зіштовхуються з проявами кризових явищ або хочуть визначити рівень соціо-еколого-економічного розвитку будь-якої території. На основі запропонованої методики можуть розроблятися перспективні плани розвитку територій у будь-якій країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Степанюк, Н. А. (Антонюк, Н. А.) Ризики та загрози реформи децентралізації для національної економіки України. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, 2017. Том 22. Вип. 12 (65). С. 66-69.
2. Авер'янов, В. Б. Адміністративна реформа і правова наука. Право України. 2002. № 3. С. 24-25.
3. Власюк, В. Є., Бик, Л. І. Особливості забезпечення реалізації соціально-економічних інтересів регіонів

України за допомогою фінансових механізмів. Проблеми економіки. 2013. № 4. С. 192-195.

4. Борецько, В. І. Необхідність та шляхи забезпечення фінансової самостійності регіонів України. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2014. Т. 19. Вип. 2/4. С. 151-155.

5. Корчинський, В. Є. Підвищення фінансової самостійності регіонів у контексті проведення реформи у сфері міжбюджетних відносин. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Економіка і управління». 2011. Т. 24. № 2. С. 97-106.

6. Лігоненко, Л. О. Антикризисне управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: [монографія]. К. : КНТЕУ, 2014. 580 с.

7. Мельник, В. І. Фінансова самостійність та розвиток регіону. Бізнес-Інформ. 2012. № 11. С. 96-99.

8. Tiebout, C. An Economic Theory of Fiscal Decentralization // Public Finances: Sources, and Utilization. Princeton, New Jersey, 1961. P. 79-96.

9. Schumpeter, J. A. Business cycles: A theoretical, historical and statistical analysis of the capitalist process. New York. ; Toronto ; London : McGraw-Hill Book Company, 1939. – 461 p.

10. Бобровська, О. Ю. Еволюція прогнозування розвитку соціально-економічних процесів: стан і напрямки удосконалення. [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02\(6\)/11boysnu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02(6)/11boysnu.pdf).

11. Антонюк, Н. А. Методичні підходи до антикризового управління в умовах децентралізації. Науковий журнал Бізнес Інформ. №5. 2018. С. 403-407.

12. Cuosa, T. Practicing strategic foresight in government. The cases of Finland, Singapore and European Union. Singapore: S.Rajaratnam Studies, 2011. 116 p.

13. Gokhberg, L., Meissner, D., Sokolov, A. Indicators for Science, Technology and Innovation on the Crossroad to Foresight in: Science, Technology and Innovation Policy for the Future. Potentials and Limits of Foresight Studies. Heidelberg/ New York/ Dordrecht/ London: Springer, 2013. P. 267.

14. Edward R. Freeman, Alexander Moutchnik (2013): Stakeholder management and CSR: questions and answers. In: UmweltWirtschaftsForum, Springer Verlag, Vol. 21. Nr. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00550-013-0266-3>.

REFERENCES

1. Stepaniuk, N. A. (2017). Risks and threats of decentralization reforms for the national economy of Ukraine. Odesa. Odesa National University Herald. Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu im. I. I. Mechnikova, 22, 12 (65), 66-69 [in Ukrainian].

2. Aver'ianov, V. B. (2002). Administratyvna reforma i pravova nauka [The administrative reform and legal science], Pravo Ukrainy, Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].

3. Vlasiuk, V. Ye. and Byk, L. I. (2012). Osoblyvosti zabezpechennia realizatsii sotsialno-ekonomichnykh interesiv rehioniv Ukrainy za dopomohoiu finansovykh mekhanizmiv [Features of en-suring the implementation of socio-economic interests of re-gions of Ukraine through financial mechanisms]. Problemy eko-nomiky, 4, 192-195 [in Ukrainian].

4. Boreiko, V. I. (2014). Neobkhdnist ta shliakhy zabezpechennia finansovoi samostiinosti rehioniv Ukrainy [Necessity and ways of ensuring the financial autonomy of the regions of Ukraine]. Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu im. I. I. Mechnikova, 19, 2/4, 151-155 [in Ukrainian].

5. Korchynskyi, V. Ye. (2011). Pidvyshchennia finansovoi samosti-inosti rehioniv u konteksti provedennia reformy v sferi mizh-biudzhethnykh vidnosyn [Increasing financial autonomy of re-gions in the context of reform in the field of intergovernmental fiscal relations]. Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho uni-versytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia, 24 (63), 2 (2011), 97-106 [in Ukrainian].

6. Lihonenko, L. O. (2014). Antykryzove upravlinnia pidpryiemstvom : teoretyko-metodolohichni zasady ta praktychnyi instrumentarii [Anticrisis enterprise management: theoretical and methodological principles and practical tools], KNTEU, Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].

7. Melnyk, V. I. (2012). Finansova samostiinist ta rozvytok rehionu [Financial autonomy and development of the region]. Biznes Inform, 11, 96-99 [in Ukrainian].

8. Tiebout, C. (2061). An Economic Theory of Fiscal Decentraliza-tion. In Public Finances: Sources, and Utilization, 79-96 [in Ukrainian].

9. Schumpeter, J. A. (1993). Business cycles: A theoretical, historical and statistical analysis of the capitalist process. New York; Toronto; London: McGraw-Hill Book Company [in English].

10. Bobrovs'ka, O. Ju. (2011). Evoljucija prognovuvannja rozvytku social'no-ekonomichnyh procesiv: stan i naprjamky udoskonalennja, Zbirnyk naukovykh prac' Publichne administruvannja: teoriya ta praktyka, 2 (6). Retrived from: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02\(6\)/11boysnu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02(6)/11boysnu.pdf) [in Ukrainian].

11. Antoniuk, N. A. (2018). The methodical Approaches to Anti-Crisis Management in Conditions of Decentralization. Business Journal Scientific Inform, 5, 403-407 [in Ukrainian].

12. Cuosa, T. (2011). Practicing strategic foresight in government. The cases of Finland, Singapore and European Union. Singapore: S.Rajaratnam Studies [in English].

13. Gokhberg, L., Meissner, D., Sokolov, A. (2013). Indicators for Science, Technology and Innovation on the Crossroad to Foresight in: Science, Technology and Innovation Policy for the Future. Potentials and Limits of Foresight Studies. Heidelberg/ New York/ Dordrecht/ London: Springer [in English].

14. Edward R. Freeman, Alexander Moutchnik (2013). Stakeholder management and CSR: questions and answers. UmweltWirtschaftsForum, Springer Verlag, 21. Retrived from: <https://link.springer.com/article/10.1007/s00550-013-0266-3> [in English].

Антонюк Наталия Анатолієвна. ПРОГНОЗИРОВАНИЕ В АНТИКРИЗИСНОМ УПРАВЛЕНИИ В УСЛОВИЯХ РЕФОРМИРОВАНИЯ

В статье исследуется процесс прогнозирования антикризисного управления экономикой в условиях децентрализации. В условиях реформирования экономики и распространения кризисных явлений важнейшим заданием выступает возможность прогнозирования эффективности запланированных действий. Наиболее проблемной в антикризисном управлении является разработка эффективной прогнозируемой модели, которая бы учитывала участие граждан в процессах принятия хозяйственных решений в условиях распространения кризисных явлений. Одним из возможных решений этой проблемы является составление прогноза ситуаций для выхода из кризиса и исследования территорий за социо-эколого-экономическим состоянием. В ходе исследования использовались следующие методы: исследования явлений (предмета, объекта), разделения территории Украины на части по совокупности показателей; исследования различных сторон территориального объекта; выявление и анализ взаимосвязей между факторами и результатами. На основе разработанного подхода и по результатам исследования разработано прогнозируемую модель выявления кризисного состояния территорий в условиях децентрализации, которая учитывает: наличие ресурсного и трудового потенциала; социальный, экологический и экономический составляющие развития; коэффициент риска наступления кризисов; общий коэффициент децентрализации. Определено, что прогнозирование и предвидение кризисов охватывает ряд взаимосвязанных этапов и может осуществляться в рамках меры регулирования и как один из этапов, предшествующий разработке программы. Доказано, что прогнозирование по экономическому, социальному и экологическому развитию является средством обоснования выбора (органами законодательной и исполнительной власти, органами местного самоуправления) определенной стратегии и принятия конкретных решений по регулированию социально-экономических процессов. Причем при создании прогнозов управления в условиях кризиса, следует учитывать специфику всех регионов страны. С помощью исследования и анализа событий в реформировании были разработаны этапы управленческих решений при кризисных ситуациях в условиях децентрализации с использованием прогнозирования. Проведенные исследования позволили дифференцированно подойти к применению форсайт-метода в планировании развития территориальных объединений.

Ключевые слова: прогнозирование, антикризисное управление, кризисное состояние территорий, децентрализация, территориальные образования, форсайт-метод.

Antoniuk Nataliia A. FORECASTING IN ANTI-CRISIS MANAGEMENT UNDER REFORMING CONDITIONS

The article studies the process of forecasting the anti-crisis management of the economy under the conditions of decentralisation. In the context of economic reform and spread of crisis, the ability to predict the effectiveness of planned actions is a task of utmost importance. The most problematic aspect in anti-crisis management is the development of an effective projected model that would take into consideration participation of citizens in making economic decisions under the conditions of a spreading crisis. One of possible solutions to this problem is making a forecast of situations to overcome the crisis and study the territories by social, ecological and economic conditions. The following methods were used in the course of the research: research of phenomena (objects, subjects), division of the territory of Ukraine into parts by a set of indicators; exploring different sides of a territorial object; identification and analysis of relationship between factors and results. On the basis of the developed approach and according to the results of the research, it was possible to develop a projected model of crisis detection of the territories under the conditions of decentralisation, which takes into account: availability of resource and labour potential, social, environmental and economic components of territorial development; crisis risk factor; overall decentralisation ratio. It has been determined that crisis forecasting and foresight cover a number of interrelated stages and it can be implemented within the framework of preventive regulation and as one of the stages preceding the development of the program. It has been proved that forecasting as for economic, social and environmental development is a means of substantiating the choice (by legislative and executive bodies and local authorities) of a particular strategy and making specific decisions on regulating social and economic processes. Moreover, when creating management forecasts under the conditions of a crisis, it is necessary to take into account the specifics of all regions of the country. Research and analysis of the events in the process of reform enabled the development of qualifying features of management decisions in crisis situations under the conditions of decentralisation with the use of forecasting. The conducted researches made it possible to differentiate the use of the foresight method in planning the development of territorial entities.

Keywords: forecasting, anti-crisis management, crisis state of territories, decentralisation, territorial entities, foresight method.

Одержано 07.10.2019 р.